

Bruto domaći proizvod (BDP) i stvarna individualna potrošnja (SIP) po stanovniku prema standardu kupovne moći 2009-2011. godina

EUROSTAT je 13. decembra 2012. godine objavio podatke o bruto domaćem proizvodu i stvarnoj individualnoj potrošnji po stanovniku iskazanim preko standarda kupovne moći. MONSTAT kao zvanična statistička institucija je učestvovala u ovom projektu zajedno sa statističkim institucijama svih evropskih zemalja.

U 2011. godini bruto domaći proizvod po stanovniku prema standardu kupovne moći u Crnoj Gori iznosio je 42% prosjeka EU27. U prethodnoj godini bio je na istom nivou dok je u 2009. godini iznosio je 41% prosjeka EU27.

Od zemalja članica EU, najveći BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći zabilježen je u Luksemburgu, čiji je nivo više od dva i po puta iznad prosjeka EU27, i iznosi 271% EU prosjeka, dok se Bugarska nalazi na najnižem nivou sa 46% proseka EU.

Od zemalja iz regiona Hrvatska ima najveći BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći koji iznosi 61% prosjeka EU, dok se Crna Gora nalazi na drugom mjestu na nivou od 42% prosjeka EU. Makedonija i Srbija se nalaze na nivou od 35%, dok su Albanija i Bosna i Hercegovina na 30% evropskog prosjeka.

Stvarna individualna potrošnja (SIP) po stanovniku prema SKM-u medju zemljama članicama se kretala izmedju, 40% iznad prosjeka EU27 u Luksemburgu, i 55% ispod prosjeka EU27 u Bugarskoj.

Grafik 1. BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći, 2011. godina, EU27=100

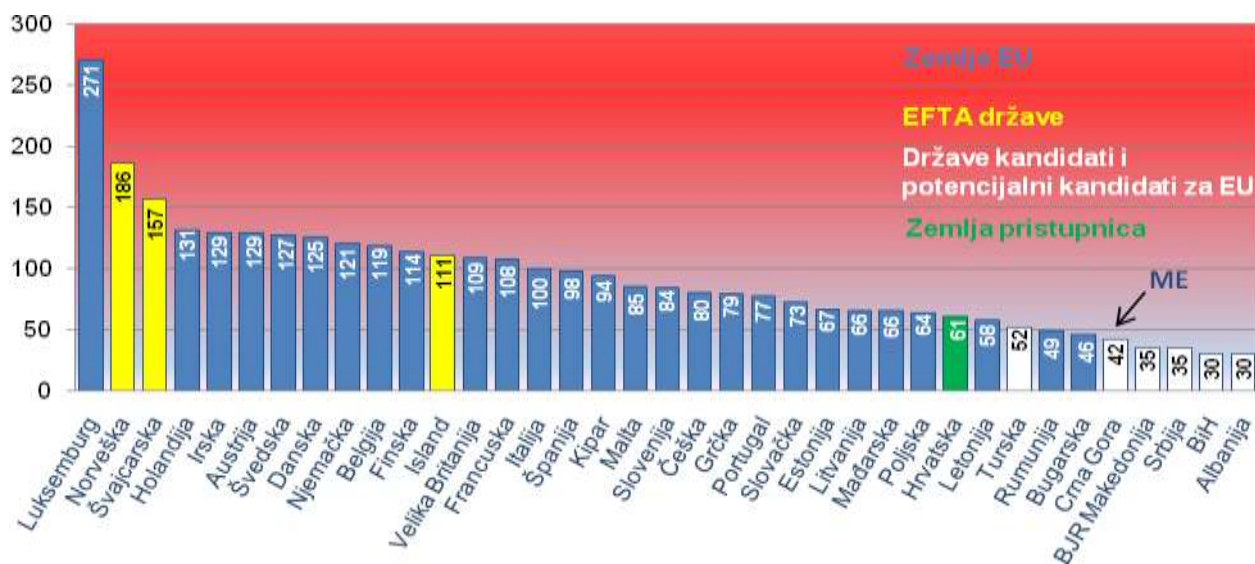
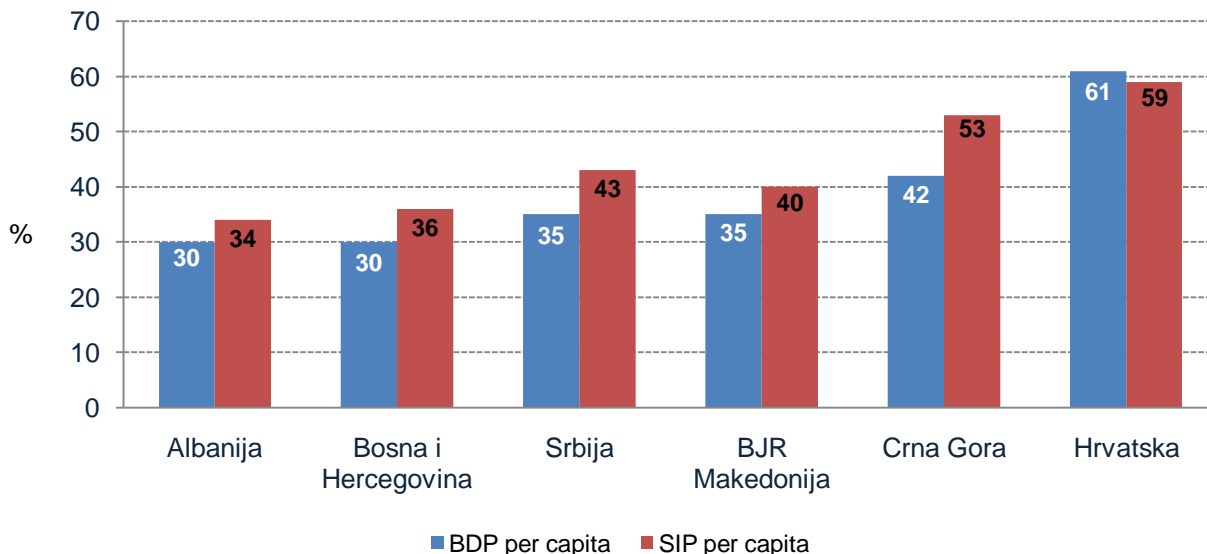

Tabela 1. Bruto domaći proizvod i stvarna individualna potrošnja po stanovniku prema standardu kupovne moći za 2011. godinu

Država	BDP po stanovniku			SIP po stanovniku		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
EU27	100	100	100	100	100	100
Luksemburg	255	267	271	144	141	140
Holandija	132	131	131	118	114	113
Irska	130	129	129	103	103	101
Austrija	125	127	129	116	118	119
Švedska	120	124	127	116	114	116
Danska	123	128	125	116	116	113
Njemačka	115	119	121	115	117	120
Belgija	118	119	119	109	111	111
Finska	114	113	114	110	111	112
Velika Britanija	111	111	109	121	120	118
Francuska	109	108	108	113	113	113
Italija	104	101	100	103	102	101
Španija	103	99	98	96	95	94
Kipar	100	97	94	102	99	98
Malta	83	85	85	85	83	84
Slovenija	87	84	84	81	80	81
Češka	83	80	80	73	71	71
Grčka	94	87	79	104	97	91
Portugal	80	80	77	83	84	81
Slovačka	73	73	73	72	71	70
Estonija	63	63	67	58	56	58
Litvanija	55	57	66	63	61	70
Mađarska	65	65	66	62	60	61
Poljska	61	63	64	64	67	69
Letonija	54	54	58	52	53	57
Rumunija	47	47	49	46	46	47
Bugarska	44	44	46	43	43	45
Norveška	177	181	186	134	136	135
Švajcarska	150	154	157	128	129	130
Island	120	112	111	111	106	107
Hrvatska	62	59	61	58	57	59
Turska	46	50	52	51	54	57
Crna Gora	41	42	42	50	52	53
BJR Makedonija	36	36	35	41	40	40
Srbija	36	35	35	44	44	43
Albanija	28	27	30	32	30	34
Bosna i Hercegovina	31	30	30	37	36	36

Izvor: EUROSTAT

Grafik 2. BDP i SIP po stanovniku prema standardu kupovne moći, poređenje sa zemljama okruženja, EU27=100

Za zemlje koje imaju svojstvo kandidata za članstvo u EU, SIP po stanovniku prema standardu kupovne moći se kreće u rasponu od 40% do 57% prosjeka EU. SIP u Crnoj Gori u 2011. godini iznosila je 53% prosjeka EU27. Od zemalja u regionu SIP po stanovniku prema SKM je najveća u Hrvatskoj i iznosi 59% prosjeka EU, dok je najniža u Bosni i Hercegovini i Albaniji sa svega 36% odnosno 34% prosjeka EU27.

Dok je bruto domaći proizvod (BDP) po glavi stanovnika uglavnom pokazatelj nivoa ekonomske aktivnosti, stvarna individualna potrošnja (SIP) po glavi stanovnika je alternativni pokazatelj, bolje prilagođen da opiše materijalno blagostanje domaćinstva.

Generalno, nivo SIP po stanovniku je više homogen nego BDP ali i dalje postoje značajne razlike među članicama EU. Struktura stvarne individualne potrošnje je bazirana na homogenim skupovima proizvoda i usluga koja domaćinstva konzumiraju ali su i dalje evidentne razlike između nivoa SIP per capita između zemalja članica EU.

Tabela 2. prikazuje indekse nivoa cijena zemalja za SIP kao i devizne kurseve koji se primjenjuju u njihovom obračunu. Devizni kursevi su ključni u određivanju nivoa cijena, tako što svaka njihova promjena ima veliki uticaj na promjene nivoa cijena tokom vremena.

Danska ima najviši nivo cijena među članicama EU, 47% iznad prosjeka EU27. EFTA članice Švajcarska i Norveška imaju viši nivo cijena od svih država članica EU i on iznosi više od 60% EU prosjeka.

Niži nivo cijena među zemljama članicama u rasponu od 25% do 50% ispod prosjeka EU27 imaju: Češka, Estonija, Slovačka, Litvanija, Mađarska, Poljska. Hrvatska zemlja pristupnica i Turska zemlja kandidat za članstvo u EU takođe se nalaze u okviru ovog opsega.

Crna Gora, Srbija i Bosna i Hercegovina su na nivou cijena koji je 49% ispod prosjeka EU dok su najjeftinije zemlje u Evropi Bugarska, Makedonija i Albanija sa nivoom cijena oko 60% ispod EU prosjeka.

Tabela 2. Devizni kursevi i indeksi nivoa cijena (EU27=100) za stvarnu individualnu potrošnju (SIP)

Država	Devizni kursevi			Indeks nivoa cijena (PLI)		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Danska	7.4462	7.4473	7.4506	146	145	147
Luksemburg	1.0000	1.0000	1.0000	132	134	135
Švedska	10.6191	9.5373	9.0298	112	126	132
Finska	1.0000	1.0000	1.0000	123	124	126
Irska	1.0000	1.0000	1.0000	130	122	119
Belgija	1.0000	1.0000	1.0000	117	115	115
Francuska	1.0000	1.0000	1.0000	113	112	111
Holandija	1.0000	1.0000	1.0000	109	110	110
Austrija	1.0000	1.0000	1.0000	112	109	110
Italija	1.0000	1.0000	1.0000	106	104	105
EA17	1.0000	1.0000	1.0000	106	105	104
Velika Britanija	0.8909	0.8578	0.8679	98	102	103
Njemačka	1.0000	1.0000	1.0000	106	104	102
Španija	1.0000	1.0000	1.0000	97	96	96
Grčka	1.0000	1.0000	1.0000	93	93	92
Kipar	1.0000	1.0000	1.0000	91	91	91
Portugal	1.0000	1.0000	1.0000	87	86	85
Slovenija	1.0000	1.0000	1.0000	86	86	85
Malta	1.0000	1.0000	1.0000	73	73	73
Češka	26.4350	25.2840	24.5900	68	70	71
Estonija	15.6466	15.6466	1.0000	70	69	71
Letonija	0.7057	0.7087	0.7063	68	66	67
Slovačka	1.0000	1.0000	1.0000	67	66	67
Litvanija	3.4528	3.4528	3.4528	61	59	60
Mađarska	280.3300	275.4800	279.3700	58	59	59
Poljska	4.3276	3.9947	4.1206	54	56	55
Rumunija	4.2399	4.2122	4.2391	51	52	53
Bugarska	1.9558	1.9558	1.9558	45	45	44
Švajcarska	1.5100	1.3803	1.2326	140	151	165
Norveška	8.7278	8.0043	7.7934	144	156	162
Island	172.6700	161.8900	161.4200	99	110	113
Hrvatska	7.3400	7.2891	7.4390	71	71	69
Turska	2.1631	1.9965	2.3378	57	63	57
Crna Gora	1.0000	1.0000	1.0000	52	51	51
Srbija	93.9366	102.9022	101.9572	49	47	51
BRJ Makedonija	61.2815	61.5192	61.4800	40	40	42
BiH	1.9558	1.9558	1.9558	52	52	51
Albanija	132.0400	137.7664	140.9200	43	42	43

Izvor: EUROSTAT

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Standard kupovne moći (SKM) je jedinica vještačke valute koja eliminiše razlike između nivoa cijena između zemalja. Tako jedan SKM kupuje isti obim roba i usluga u svim zemljama. Ova jedinica omogućava smisleno poređenje obima ekonomskih pokazatelja u svim zemljama.

Na veličinu BDP-a po stanovniku izraženog u standardu kupovne moći najvećim dijelom utiče obim BDP-a obračunatog rashodnom metodom, nivo potrošačkih cijena i broj stanovnika.

Ovaj indikator, između ostalog, koristi se za prostorno poređenje veličine BDP-a, odnosno veličine ekonomije, te ekonomskog blagostanja.

Pariteti kupovne moći (PKM) su stope za prevođenje valuta koje se primjenjuju kako bi se izvršilo pretvaranje ekonomskih indikatora izraženih u nacionalnim valutama u zajedničku vještačku valutu – Standard kupovne moći (SKM), koja izjednačava kupovnu moć različitih nacionalnih valuta i omogućava svrsishodno poređenje obima između zemalja.

Na primjer, ako se bruto domaći proizvod po stanovniku izražen u nacionalnoj valuti svake zemlje koja učestvuje u poređenju, podijeli sa njenim PKM-om, dobijene vrijednosti će neutralizovati uticaj različitih nivoa cijena i istovremeno prikazati realni obim bruto domaćeg proizvoda na zajedničkom cjenovnom nivou. Kada se podijeli sa nominalnim kursom za datu godinu, PKM daje procjenu nivoa cijena za datu zemlju u odnosu na, npr. EU27.

Indeksi nivoa cijena obezbjeđuju poređenje nivoa cijena između zemalja u odnosu na prosjek EU. Ako je indeks nivoa cijena veći od 100, zemlja se smatra relativno skupljom u poređenju sa EU prosjekom i obrnuto.

Stvarna individualna potrošnja odnosi se na sva dobra i usluge stvarno potrošena ili kupljena od strane domaćinstava. Ona obuhvata dobra i usluge kupljena direktno od strane domaćinstava kao i usluge koje su obezbijedjene od strane neprofitnih institucija i vlade za ličnu potrošnju (npr. zdravstvo i obrazovne usluge).

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV Proleterske br.2, telefon (+382) 20 230-811, telefaks (+382) 20 230-814

Saopštenje pripremila:

Ivana BOGAVAC

Tel. +382-20-230 805

contact@monstat.org

